

سینما حقیقت، مطالبه‌گر و جسور

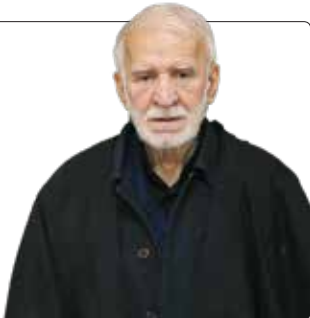
در جشنواره امسال سینما حقیقت که امروز آغاز می‌شود، توجه ویژه‌ای به موضوع غزه و جبهه مقاومت شده است

◀ صفحه ۱۰

فاطمه (س)

گوهر آن پنج نور مقدس

با حاج احمد چینی، مداح پیشکسوت
درباره معرفت فاطمی سخن گفته‌ایم

◀ ۱۱

خط شکن

مثل «جام جم»

برنامه هفتگی شبکه یک سیما تلاش کرده نقد
درون‌سازمانی رسانه ملی را در دستور کار قرار دهد

◀ ۸

استقبال از «سلمان فارسی»

زیر طاق تاریخ

مدیر طراحی صحنه سریال نام‌آشنای تلویزیون
از طراحی‌های خاص این مجموعه می‌گوید

◀ ۷

یادداشت

به وقت نقد با «جام جم»

ورزش و جامعه پخش می‌شود. برآیند این برنامه‌ها، نشانگر فراهم آمدن بستری گسترده برای گفت‌وگوهای چالشی و تبیینی، توام با نقد سازنده است که به‌رغم فراز و نشیب‌ها در روند تهیه و تولید، روزانه و بدون وقفه به روی آنتن می‌رود.

در چنین عرصه و کنداکتوری از برنامه‌های متنوع، این مهم را باید مدنظر داشت که در سید برنامه‌های گفت‌وگومحور رسانه ملی، برنامه جام‌جم آوانگارد و خط‌شکن محسوب می‌شود؛ زیرا به نوبه خود اقدامی ابتکاری است که با شجاعت و جسارت رسانه‌ای توأمان شده، البته باوجود نقاط قوت و ایدهای که در قالب برنامه جام‌جم و با نگاه نقد خود، تبلور یافته اما این برنامه نیز خالی از اشکال نبوده، محل نقد است. از یک زاویه به‌رغم این‌که انتخاب شبکه یک با گستره سراسری مخاطبان، انتخاب عنوان جام‌جم و حتی پس‌زمینه‌ای از ساختمان شیشه‌ای به عنوان یک‌گراند برنامه، هوشمندانه و حرفه‌ای است اما ساعت پخش برنامه و پخش میان‌برنامه‌هایی در بسته‌های پنج تا هفت دقیقه‌ای، باعث شکسته شدن روند گفت‌وگو و کند شدن ریتم برنامه شده است. علاوه‌بر این، بعضاً برخی مهمانان برنامه از چارچوب موضوعی تعیین شده برای گفت‌وگو خارج می‌شوند که نیاز به دروازه‌بانی و ورود جدی مجری کارشناس برنامه‌دار دارند؛ گفت‌وگوها در مسیر اصلی خود پیش‌رفته، دچار انحراف نشود، بدون شک آنچه بر میزان اثرگذاری و دیده شدن بیشتر برنامه جام‌جم خواهد افزود، چگونگی انعکاس آن در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی است. واقعیت این است که به‌رغم سعه‌صدر و برخورد سخاوتمندانه رسانه ملی در فراهم آوردن چنین فضایی با دعوت از حتی سرسخت‌ترین منتقدان خود در برنامه‌ای زنده، از هم در شبکه یک، روند انعکاس گفت‌وگوها و انتخاب گزیده صحبت مهمانان در فضای مجازی، عادلانه نیست. با علم به این‌که در ساعت رسانه، مخالف‌خوانی به خودی خود ۵۰ درصد جذابیت دارد اما کنشگران مجازی به‌ویژه رسانه‌های همسو با برخی مدعوبین برنامه، فقط گزیده سخنان نماینده موردعلاقه‌شان را انتخاب و به شکل کاملاً یک‌سویه منتشر می‌کنند که با نگاهی متصفانه به دور از حرفه‌ای‌گری رسانه‌ای است. انتظار می‌رود اهالی رسانه در فضای مجازی، با مبنای قرار دادن توازن در مدل اطلاع‌رسانی از یک‌سو و همزمان ورود جدی‌تر بخش‌های مجازی رسانه ملی از سوی دیگر، شاهد ضرب و دانه شدن و انعکاس متوازن گفت‌وگوهای انتخاب‌شده در برنامه جام‌جم باشیم. امری که نهادینه شدن نقد و تسری الگوی خودانتقادی در سطح جامعه و سایر وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی کشور را می‌تواند به‌همراه داشته باشد و بر اثرگذاری و عمق بخشی این حرکت پیشگامانه صداوسیما در حوزه خودانتقادی بیفزاید.

نقد، آسیب‌شناسی و ارزیابی واژگانی کلیدی جذاب در مدیریت سازمانی محسوب می‌شود که در نگاهی دقیق‌تر با انتقاد و تخریب مرزبندی دارد؛ چراکه هدف از نقد و آسیب‌شناسی به عنوان هسته مرکزی آن، شناسایی نقاط ضعف و قوت در مسیر حرکت است تا بتوان به نتایج مطلوب دست یافت. ورود به نقد هرچند در محافل رسانه‌ای و دانشگاهی باهدف نقد دیگران مرسوم و متداول است اما زمانی که نقد از حالت متداول خود فراتر رفته، وجه خودانتقادی پیدا کند، شجاعتی مضاعف می‌طلبد؛ خصوصاً اگر خودانتقادی در مدیریت رسانه و در مسیر تحول دنبال شود. مصداق بارز چنین رویکردی که با جسارت رسانه‌ای درهم‌آمیخته، برنامه جام‌جم است که در سری جدید زنده‌شب هر هفته در شبکه یک رسانه ملی به شکل زنده روی آنتن می‌رود.

دست‌اندرکاران این برنامه در هر قسمت با دعوت از مهمانان موافق و مخالف که در بسیاری موارد به مناظره‌ای جذاب و گفت‌وگویی چالشی بدل می‌شود، درصدد هستند در فضایی کارشناسی به نقد و بررسی کارکرد صداوسیما در حوزه‌های مختلف بپردازند.

نفس چنین حرکتی واژه به‌فعل درآوردن ایده خودانتقادی، بسیار ارزشمند است؛ چراکه مبین شجاعت و دغدغه‌مندی دکتر جبلی، رئیس رسانه ملی برای انعکاس صدای منتقدان در آنتن زنده شبکه یک برای مخاطبان است تا بدین ترتیب نه تنها افکار عمومی شاهد چند صدایی در میدان عمل باشد که این رویکرد می‌تواند برای سایر دستگاه‌های اجرایی و فرهنگی به الگو و مدلی بدل شود تا آنها نیز در حرکتی رو به جلو، به ارزیابی و نقد سیاست‌ها و عملکرد خود بپردازند.

در سپهر رسانه‌ای است؛ زیرا مشابه چنین برنامه‌ای را در سطح سایر بنگاه‌های رسانه‌ای نظیر بی‌بی‌سی، الجزیره، سی‌ان‌ان، راشاتودی، فرانس ۲۴ و یورونیوز شاهد نیستیم. شایان ذکر است در دوره تحولی سازمان صداوسیما، مخاطبان شاهد تهیه و تولید برنامه‌های چالشی با رویکرد چندصدایی در شبکه‌های مختلف رسانه ملی بوده‌اند که ازجمله آنها می‌توان به برنامه شیوه در شبکه چهار، به اضافه یک و بدون توقف در شبکه سه، گفت‌وگوی ویژه و میز اقتصاد در شبکه خبر و برنامه جام‌جم در شبکه یک اشاره کرد. علاوه‌بر این برنامه‌ها که در تلویزیون روی آنتن رفته، می‌بایست به ده‌ها برنامه رادیویی اشاره کرد که روزانه و در قالبی زنده با دعوت از چهره‌های موافق و منتقد با موضوعاتی در حوزه اقتصاد، سیاست، فرهنگ،

نگاه

سرفصل‌هایی که در دانشگاه نداریم!

شورای عالی انقلاب فرهنگی دستور تشکیل شورایی را صادر کرده تا تحول و ارتقای علوم انسانی را پیگیرانه به انجام برسانند. از آن جاکه فرهنگ، ارتباطات و رسانه یکی از بخش‌هایی است که به ما محول شده است، در این راستا پاره‌ای اشاره‌ها و نکته‌ها را یادآور می‌شوم. یکی از دلایل چنین ضرورتی برای تحول و ارتقا، همانا روزآمدنبودن درس‌های دانشگاه‌ها و تفاوت دیرینه جهت‌گیری‌های علمی ما با جهان مدرن است؛ معرفت علمی و دینی با هم تعارض ندارند. سيطرة کمی و کیفی بر جهان و رضای نیازهای بشر هدف علم مدرن است؛ اما سوگیری دین، کمی تفاوت دارد، زیرا در جهت و به‌سمت وحی است. از آن جاکه معرفت‌شناسی، سوگیری را مشخص می‌کند، پس علم نیز از این رهگذر است که جهت می‌یابد و جبهه می‌گیرد. حاکمیت علم بر دین مساله دیگری است که به بت‌پرستی جهان مدرن و ابزارانگاری و شیء‌وارگی انسان منجر شده که فقط به سود شرکت‌های چندملیتی است؛ آنها به روح و روان ما و نیازهایش هیچ توجهی ندارند. از سوی دیگر، توجه به هستی‌شناسی است که جهت ما را به بود و نبود خدا و خداگرایی سوق می‌دهد. انتخاب دین یا نیست‌انگاری دو راه متفاوت است اما با پذیرش دین است که دست من انسان برای انتخاب روش‌ها بازمی‌ماند. دقت بفرمایید! با پذیرش دین از حس و عقل و وحی (که عرفان باطن آن است و جای انکار ندارد و در تمام ادیان وجود داشته و دارد) می‌توان بهره برد و از روش کمی و کیفی و ترکیبی استفاده کرد. می‌دانیم که دانشگاه‌های اروپایی ناگزیر شدند از دهه ۶۰ به وجود این سه روش اقرار کنند. از آن جاکه ما با معرفت‌شناسی کمی‌گرایان از دیرباز اختلاف پیدا کردیم، همین باعث می‌شود در مسائل خودمان و سرفصل‌هایمان بازنگری کنیم. زیرا جامعه دینی ما با جامعه لائیک متفاوت است. همچنین سرفصل‌هایی که در آغاز انقلاب مشخص کردیم، امروز دیگر پاسخگوی نیازهای جامعه‌مان نیست. نخستین کار ما برای روزآمدکردن سرفصل‌ها مان این است که از علم مدرن باید خروج کنیم یا دست‌کم این روندهای فعلی را اصلاح کنیم؛ به این ترتیب که شیوه‌ای از معرفت‌شناسی را در پیش بگیریم که خردمندانه‌تر و انسانی‌تر باشد.

دیگر نکته مهم این است که برخلاف کشورهای تحول یافته در کشور ما استقلال دانشگاه‌ها بسیار ناچیز است. بیش از اندازه تحت نظر وزارت علوم هستیم. باید وزارت یاد شده ضمن اعطای استقلالی خردپذیر به دانشگاه‌ها، به حمایت

دکتر امیدعلی مهدوی استاد ارتباطات

از این نهاد هم بپردازد. با استقلال دانشگاه‌ها از جمله در چارچوب‌های سنجیده با تعریف خودمان خواهیم توانست از دانش دانشمندان و منتقدان دلسوز، حتی اگر با ما زاویه داشته باشند بهره بجویم. می‌توان البته از نظر علمی‌شان در چارچوب‌های خودمان استفاده کنیم، که البته این مهم، نیاز به امکانات و برنامه و بودجه دارد. همچنین تضارب آرا است که دانش و بینش و فرهنگ ما را غنی می‌کند و باعث می‌شود نظریه داشته باشیم؛ در حالی‌که اکنون فاقد نظریه پردازی هستیم و باید نظریه‌هایی مناسب با جهان و نیازهای خودمان ارائه بدهیم. ما با اروپا فرق داریم؛ مثلاً رشته ارتباطات را آنجا در دانشگاه هنر تدریس می‌کنند، زیرا هنر و ارتباطات در تبلیغات بازرگانی و سودآوری برای آنها با آن دیدگاه مادی، کارایی دارد؛ اما ما رشته ارتباطات را زیرمجموعه علوم انسانی قرار داده‌ایم که نشانگر تفاوت بنیادین نگره‌های ماست. توجه به هنر ارتباط در بین رشته‌ها از دیگر مسائل ماست که باید بدان پرداخت؛ هنر (از طریق ارتباطات ایجاد می‌شود و از دل فرهنگ برمی‌خیزد. نباید هنر را به‌دور برانیم و بایستی در رشته‌های مختلف، هنر را بگنجانیم مثلاً در سرفصل‌های ارتباطات باید درس هنر داشته باشیم. هنر نیز در حوزه ارتباطات بصری بایستی تدریس شود این‌ها از خلاهای سرفصل‌های ماست. روزآمدشدن سرفصل‌ها با توجه به علم رایج و معرفت‌شناسی دینی، همچنین روزآمدکردن‌شان باید با آزادی عمل برای کاربردی‌کردن‌شان توأمان باشد تا در سرفصل‌ها درجا نزنیم و تا جای ممکن، کمی و متریکی طراحی نشده باشند. باید دست استادان و دانشجویان برای کار عملی باز باشد و کاربردی‌شدن پژوهش‌ها است؛ در این مسیر باید به‌تدریج از کنکور بگذریم که فقط به استعداد و دانش و تفکر و خلاقیت دانشجو و استاد ما ضربه‌های کاری می‌زند. آخرین سخن این‌که برای تحقیقات کیفی دارای نرم‌افزار نیستیم و با ظهور هوش مصنوعی و دستیارهایش، دیگر بسیاری از فضاها به‌هم ریخته و جهان دانش دگرگون شده است و باید چنین دستياری را در کنارمان داشته باشیم.

🗞 خبرروز

حیرت رسانه‌های چین

از «شکوه تمدن پارس»

پس از استقبال چشمگیر مردم چین از نمایشگاه «شکوه تمدن پارس؛ گزیده آثار باستانی ایران» در شهرهای یکن و شانگهای این نمایشگاه اکنون در موزه منطقه‌ای شین جیانگ به نمایش درآمده و بازتاب گسترده‌ای در میان رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی این کشور داشته است.

این نمایشگاه که از روز جمعه درهای خود را به سوی علاقه‌مندان به هنر و تاریخ ایران گشود، شامل ۲۱۶ اثر برجسته از موزه‌های ملی ایران، تخت جمشید، رشت و باستان‌شناسی گران است که در قالب سه بخش اصلی سپیده‌دم فلات، دوران شکوه و هنر ایمان به نمایش گذاشته شده‌اند. همچنین این نمایشگاه تمدن و تاریخ کهن تمدن پارس و تعاملات فرهنگی میان تمدن‌های ایران و چین را به تصویر می‌کشد. در همین راستا، نشریه چاپنا دلیلی با انتشار تصاویری از نمایشگاه نوشت: ایران و چین به‌عنوان دو تمدن کهن از دوران باستان از مسیر جاده ابریشم با یکدیگر ارتباط داشته‌اند. بیش از ۲۰۰۰ سال پیش جانگ چیان، سفیر وو دی امپراتور چین از دودمان هان بود که به ایران سفر کرد. گزارش ایرنا حاکی است خبرگزاری شینهوا هم تصاویری از بازدیدکنندگان و مراسم افتتاحیه نمایشگاه «شکوه تمدن پارس» منتشر کرد. نشریه شین جیانگ در گزارش خود نوشت که تمدن پارس به‌عنوان یکی از کهن‌ترین تمدن‌های جهان با فرهنگی پیشاتاریخی صدها هزار ساله و سلسله‌های مختلفی همچون هخامنشیان، اشکانیان و ساسانیان، تأثیری شگرف بر جهان داشته است.

این نشریه چینی می‌افزاید که در متون تاریخی چین، ایران در دوران سلسله هان «آن‌سی» و پس از دوره‌های شمال و جنوب، «پارس» نامیده می‌شد. موقعیت جغرافیایی ایران به‌عنوان پل ارتباطی میان شرق و غرب، این کشور را به کانونی برای تعاملات هنری و فرهنگی تبدیل کرده است. در این نمایشگاه، مجموعه‌ای از ظروف چینی مورد استفاده در آرامگاه شیخ الدین اردبیلی نیز به نمایش درآمد که نمایانگر تبادلات هنری و فرهنگی میان دو کشور در دوران گذشته است. این نمایشگاه که به همت وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و نیز سفارت جمهوری اسلامی ایران در یکن برگزار شده و قرار است تا ۱۶ اسفند فعالیت خود را ادامه دهد.